

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Olukorrast riigis:
keskkonnaõiguse arengud
EKO 7.09.11 keskkonnaõiguse
seminaril

Üldolulist

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor MJaqueline

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018

- Kinnitatud Riigikogu poolt 23.02.11
- 2012 lõpuks kehtestatakse kord, milles:
 - Eelnõude väljatöötamiskavatsuste koostamise kohustus (nn roheline raamat)
 - EL õigusloomes osalemise kord
 - Eelnõude kontseptsioonid (nn valge raamat)
 - Normitehnika eeskirjade ühtlustamine
 - Kõigile valitsusasutustele eelnõude avalikuks aruteluks esitamise kohustus

Õiguspoliitika arengusuunad (2)

- 2012 lõpuks veel VV poolt teha:
 - Regulatsiooniga kaasnevate mõjude analüüsi juhised
 - Eelnõudes tuleb ette näha järelhindamise aruande kohustus
 - Luua ühtne õigusinfosüsteem tänaste infosüsteemide (RT, e-õigus, Riigikogu ja Riigikohtu veebilehed) baasil
- 2014 lõpuks tuleb tagada, et kõik kehtivad seadused tõlgitakse inglise keelde

Keskkonnaseadustiku üldosa

- Riigikogus vastu võetud 16.02.11, Vabariigi Presidendi poolt välja kuulutatud 22.02.11
- Riigi Teatajas avaldatud 28.02.11:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/128022011001>
- Jõustub koos keskkonnaseadustiku eriosa seadusega (eelnõu koostamisel) (KSÜS § 63)

Keskkonnaseadustiku eriosa

- Eelnõu töögrupi poolt üleandmisel edasiseks tööks KKM-le
- Eelnõu eri osade heakskiitmise tähtajad VV tegevusprogrammis:
 - jäätmed, kiirgus, metsandus, looduskaitse, GMOd, keskkonnavastutus - 2012 I kv
 - vesi, atmosfääriõhu kaitse, jaht - 2012 III kv
 - maapõu, meri, KMH/KSH, saastuse kompleksne vältimine ja kontroll, keskkonnaseire - 2013 I kv

Keskkonnaalased õigused

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

<http://www.sxc.hu/photo/1066064>

Õigus pöörduda kohtusse

- Halduskohtumenetluse seadustiku § 292
 - Senine Riigikohtu praktika seaduses sätestatud
 - Keskkonnaorganisatsioonidele esitatavad tingimused täpsustatud

Kohtukulud ja Aarhusi konventsioon

- Art 9(4): kohtukulud ei tohi olla “takistavalt kallid”
- Kohtukulude regulatsioon Suurbritannias:
 - Kaotaja maksab põhimõte
 - Kulude hüvitamine tagantjärele
 - Kohtunikel võimalus kulusid vähendada, ent lai diskretsioon
- Aarhusi konventsiooni Komitee (ACCC/C/2008/23): Suurbritannia süsteem on vastuolus Aarhusi konventsiooni Art-ga 9(4)

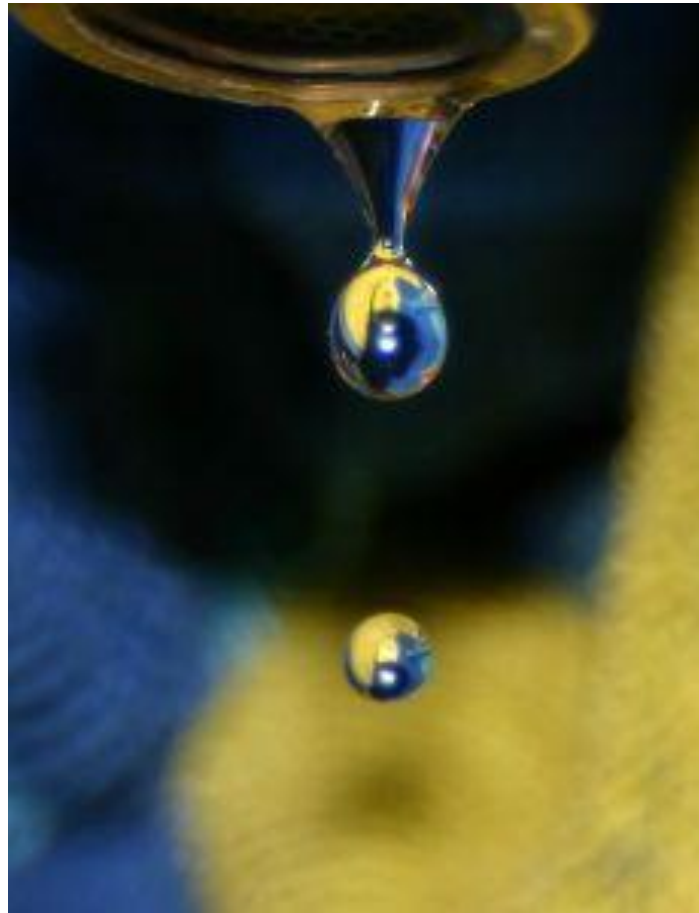

Kaebeõigus Euroopa Kohtus ja Aarhusi konventsioon

- Euroopa Kohtusse pöördumise õigus: adressaat või individuaalne puudutatus
- Seni erinevates kohtuasjades keskkonnaorganisatsioonid kaebeõigust saanud ei ole (WWF-kohtuasi, EEB-kohtuasi, Azorese-kohtuasi)
- Aarhusi konventsiooni Komitee (ACCC/C/2008/32): senise kohtupraktika jätkumine kujutaks endast Aarhusi konventsiooni rikkumist

KMH/KSH

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor miracle

K E S K
KONNA
ÖIGUSE
KESKUS

KeHJS viimased muudatused

- Jõustunud 26.11.10, peamiseks põhjuseks puudused EL KSH direktiivi ülevõtmisel
- Olulisemad muudatused:
 - Strateegilise planeerimisdokumendi mõiste
 - KSH aruandega samaaegselt tuleb avalikustada planeerimisdokumendi eelnõu
 - Muudatused konsulteerimiskohustuses
 - Võrdsustati Peipsi jm järvedesse tahkete jäätmete uputamise KMH künnis merealadega (10 000 m³)
 - Kaotati KMH aruannete kehtivuse piir (4 a)

KMH/KSH süsteemi muutmine

- KKM initsiatiiv aastast 2008
- 2010 - valmis süsteemi muutmise kontseptsioon - meetmete aluste eelnõu
- Algsed plaanid:
 - Rohkem kaalu otsustajale, järelevalvaja kaotamine
 - KSH programmi kaotamine
 - KSH ekspertide registreeringu kohustus jm
- Ajakava teadmata; KSES KMH/KSH osa heakskiitmise tähtaeg VV tegevusprogrammis 2013 I kv
- Lähem info KKM kodulehel:
<http://www.envir.ee/1075863>

EL KMH direktiivi ülevaatus

- Juuni 2009 - Euroopa Komisjoni aruanne KMH direktiivi rakendamise kohta
- Juuni - sept 2010 - avalik konsultatsioon, tulemused: muudatusi on vaja, aga mitte radikaalseid
- Hetkel plaanis kergekujuline reform; tehnilisemat laadi muudatused lisades, nt:
 - KMH algatamise künnised
 - KMH kaalumise kriteeriumid
- Edasine ajakava: 2011 - mõjude hindamine, 2012 - Komisjoni eelnõu, 2014 - vastuvõtmine, 2016 - jõustumine

Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor Ayla87

Tööstusheite direktiiv

- Uus EL direktiiv 2010/75/EÜ, koondab ja muudab 7 varasemat direktiivi (mh IPPC-direktiivi, suurte põletusseadmete direktiivi)
- Tuleb üle võtta 13. jaanuariks 2013
- Sarnaselt varasemaga on komplekslubade väljaandmise aluseks “parim võimalik tehnika” (PVT), mille määratlemiseks koostatakse viitedokumente (BREF)
- Varasemast rangemaks on tehtud PVTst erandite tegemise kord

Tööstusheite direktiiv (2)

- Samas rakenduvad rangemad heite piirväärtused suurtele põletusseadmetele alles 2016. aastast
- Üleminekukavad, mis võimaldavad nõuetele mittevastavatel käitistel tegutseda 2020. aastani
- “Piiratud eluea” erand vanematele põletusseadmetele

Ruumiline planeerimine

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Uus EhPlanS

- Planeerimisseaduse ja ehitusseaduse kodifitseerimine
- Olulisi sisulisi uuendusi (2009 analüüsist):
 - Ette nähakse ka merealade planeerimine
 - Regionaaltasandi planeering kui riigi huvide väljendus
 - KSH ja planeerimismenetluse integreerimine
 - Erimenetlus infrastruktuuriobjektidele + ORMOde asukohavaliku kohustus läbi maakonnaplaneeringu
- VV tegevusprogrammi kohaselt ette nähtud eelnõu heakskiitmine 2013 III kvartaliks
- Lähem info:
<https://ajaveeb.just.ee/planeerimisseadusjaehitusseadus/>

Üleriigiline planeering (1)

- Määratleb suunad teatud valdkondades: asustuse areng, transpordi areng, energeetika, looduskeskkond ja roheline võrgustik
- Olulist keskkonnaotsuste aspektist:
 - Meretuulepargid kui oluline energeetika aspekt
 - Tuumajaama asukohavalik läbi maakonnaplaneeringu või teemaplaneeringu (samal viidatakse suurtele riskidele)
 - Rohelise taristu kontseptsioon (samal leitakse, et rohevõrgustiku meetmed piisavad)

Üleriigiline planeering (2)

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

- Ajakavast:
 - KSH aruande koostamine - 2011 II kv
 - Planeeringu lõplik vormistamine - 2011 III kv
 - Planeeringu ja KSH aruande avalikustamine - 2011 III-IV kv
 - Planeeringu kehtestamine - 2011 IV kv
- Ametlikud veebiallikad:
 - <http://www.siseministeerium.ee/eesti2030/>
 - <http://eesti2030.wordpress.com/>

Kliimamuutus ja energeetika

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Rahvusvaheline kliimalepe

- Ei Kopenhaagen ega Cancun ei andnud tulemuseks “uut Kyotot”
- Cancuni kokkuleppega loodi nn “roheline fond”, tehnoloogia vahendamise mehhanism ning Kohanemiskomitee

EL saastekvootide kauplemise süsteemi III periood

- Aastateks 2013-2019
- Sõltumatu rahvusvahelisest kokkuleppest (täidab EL eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside emissiooni 20%)
- 3. perioodil peaks valdavaks saama kvootide hankimine oksjonite teel
- Riiklikke jaotuskavasid enam ei kasutata
- Alates 2013. aastast reegel elektritootjate jaoks

EL saastekvootide kauplemise süsteemi III periood

- Tasuta kvootide jagamine alates 2013. aastast:
 - Elektritootjatele teatud riikides (sh Eestis) investeringute kava alusel
 - “süsinikulekke” ohuga valdkondades võrdlusaluse järgi (valdkonna 10% parima tulemused võrdlusaluseks)

Lennundussektor

- Lisandub kvootide kauplemise süsteemi alates 2012. aastast
- EL lennujaamadest lahkuvad või sinna saabuvad lennud (mõningad erandid)
- Suurem osa kvoote jagatakse tasuta, oksjoni teel jagatakse 15%

Välisõhu kaitse

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Välisõhu kaitse seaduse muudatused (juuli 2011)

- EL direktiiv 2008/50/EÜ (välisõhu kvaliteedi direktiiv) ülevõtmine
- Senisest parem piirkonna välisõhu kvaliteedi parandamise tegevuskava regulatsioon - Keskkonnaminister kinnitab, tegevuskava koostamine avalik, kaasatakse VVOsid
- Tegevuskava ei ole vaja koostada juhul, kui õhus talvisest libedustõrjest tekkinud peenosakesed

Müradirektiivi rakendamise aruanne

- Õiguslik ülevõtmine on lõpule viidud
- Mürakaardistamine vähem edukas, aga vähemalt osaliselt kaardistatud enamikes liikmesriikides
- Esialgsetel andmetel 40 milj inimest puutub kokku öise maanteeliikluse müraga, mis on valjem kui 50 dB
- Suurem osa liikmesriike esitanud ka müra vähendamise tegevuskava
- Samas olulised puudused: nt erinevad eesmärgid (erinev kaitse), piirväärtuste ületamise sanktsioneerimine
- Aruanne aluseks järgmistele konsultatsioonidele ja sammudele

Müra vähendamise nõuded planeeringutele

- Määrus 4. märtsist
- Planeeringu koostamisel tuleb teha mürahinnang juhul, kui võib esineda oluline mürahäiring, st ületataks SotsMin määrusega sätestatud müra piirtaset
- Selge ei ole, kes vajadust hindama peaks, mille alusel
- Tuulegeneraatorite puhul peab KOV kehtestama rangemad normtasemed või põhjendama vastupidist otsust
- Õiguskantslerile viimases osas esitatud kaebus

Looduskaitse

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor CalCent

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Euroopa Liit

- Komisjoni erinevad juhised (kaevandamine Natura 2000 aladel, tuulepargid Natura 2000 aladel)
- Euroopa Kohtu otsus asjas nr C-2/10 seoses tuuleparkide rajamise keeluga Natura 2000 alale (Alta Murgia rahvuspark)
- Uus EL 2020. a bioloogilise mitmekesisuse strateegia

Riigikohtu praktika Natura alade teemal

- 3-3-1-27-09 (Suviste Põllumajandussaadused, Tagamõisa hoiuala) - Natura eelvalikuala määratlemine tekitas riigile kohustuse alal kaitsemeetmeid rakendada, hoiuala moodustamine õiguspärane
- 3-3-1-57-09 (Pajker jt, Audru poldri hoiuala) - hoiuala moodustamise menetlus viidi läbi nõuetekohase ekspertiisita, hoiuala moodustamine õigusvastane
- 3-3-1-85-10 (Baltic Wind Energy, Võilaiu hoiuala) - hoiuala kaitse alla võtmine määrusega on põhiseadusega vastuolus

Merekaitse

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Merestrategie raamdirektiiv

- EL direktiiv 2008/56/EÜ, ülevõtmise tähtaeg 15. juuliks 2010
- Eesmärgiks saavutada EL merede hea seisund aastaks 2020, selleks keskne roll riiklikel merestrategiatel (meetmeprogramm peab olema käivitatud aastaks 2016)
- Eestil sätted õigeaegselt üle võtmata, 2011 alguses rikkumismenetlus
- Märtsis VeeS muudatustega sätted üle võetud, ent merestrategiat ei käsitleta (vt ka [K. Broksi artiklit keskkonnaõiguse blogis](#))

Riiklik merenduspoliitika (1)

- saadetud VV poolt 14.07 Riigikogule arutamiseks
- Olulisi eesmärke:
 - merekeskkonna seisund on aastaks 2020 paranenud
 - merenduse korraldus ja seadusandlik baas on aastaks 2020 tõhusamad

Riiklik merenduspoliitika (2)

KEK
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

- Meetmetena mh ette nähtud:
 - Avaliku sektori võimekuse suurendamine merereostuse ärahoidmiseks ja merekeskkonna kaitse planeerimiseks
 - Laevade ja sadamatega seotud keskkonnakoormuse vähendamine
 - Merealade ruumiline planeerimine aastaks 2020
 - Merekeskkonna kaitse seaduse väljatöötamine
- Kriitikat:
 - Merekeskkonna strateegiat kavandatakse merenduspoliitika rakendusdokumendina

Maapõu

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Maavarade kasutamise arengukavad

- Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2008-2015
 - rakendamisel vastavalt rakendusplaanile
- Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011-2020
 - VV poolt 15.03.11 heaks kiidetud
 - vaidlustatud Eesti Maavarade Ühingu poolt KÕKi abiga, kohtumenetlus pooleli
- Probleemseid aspekte:
 - riigi huvi määratlemine (riigi huviks on varustatuse, varustuskindluse tagamine)
 - kaevanduste planeerimine (ruumilist planeerimist ette ei nähta)

Uue MaaPS eelnõu väljatöötamine

- Maapõue kaitse ja kasutamise alused - 2010 avalikustamisel, edasi peaks toimuma eelnõu koostamine
- Esialgne kava käsitleb maapõue uurimise ja kaevandamise tehnilisi lahendusi, vähem pööratud tähelepanu vastuolude lahendamisele ja keskkonnakaitse nõuetele
- Eelnõu heakskiitmise tähtaeg VV tegevusprogrammis - 2013 I kv
- Info KKM kodulehel: <http://www.envir.ee/1124262>

Kiirgus

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Pilt: <http://www.sxc.hu>, autor almuallem

Tuumaenergeetikaalane seadusandlus

- Eelmise valitsuse poolt töötati välja tuumaenergeetika seadus
- Vabariigi Valitsuse tegevuskava: esmalt teostatavus analüüs, mis kaardistab ja hindab kõik vajalikud õiguslikud ja majanduslikud eeldused tuumajaama rajamiseks
- Tähtaeg: 2012 II kv
- Vastava seadusandluse edasine saatus sõltub analüüsi tulemustest

Tuumaenergia ja üleriigiline planeering

- Üleriigiline planeering: tuumajaama rajamise aluseks maakonnaplaneeringu või teemaplaneering
- Planeeringu tööversioonis käsitletakse ka tuumajaama positiivseid ja negatiivseid aspekte

EL tuumajäätmete direktiiv

- Võeti vastu 19. juulil 2011
- Riiklikud programmid tuumajäätmetega tegelemiseks (aastaks 2015), mis sisaldavad mh jäätmehoidlate ehitamise ajakava jms
- Riigid peavad tagama avalikkuse kaasama valdkonda puudutavate otsuste tegemisse
- IAEA ohutusstandardid muutuvad siduvaks
- Kolmandatesse riikidesse eksport sisuliselt keelatud

Lähiaja olulisi arenguid

Lähiaja olulisi arenguid

- 2011
 - Üleriigilise planeeringu 2030+ avalikustamine
 - KSES eelnõu esimesed osad?
- 2012
 - KMH seaduse eelnõu
 - Uue maapõueseaduse eelnõu
 - Tööstusheite direktiivi ülevõtmine
 - Merekeskkonna kaitse seaduse eelnõu?

Täname kuulamast!

Kärt Vaarmari

kart@k6k.ee

5274761

7424524

Siim Vahtrus

siim@k6k.ee

5568 3880

7424524

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

Keskkonnaõiguslane info

K E S K
KONNA
ÕIGUSE
KESKUS

- Keskkonnaõiguse veeb:
<http://www.k6k.ee/keskkonnaigus/materjalid>
- Keskkonnaõiguse igakuine uudiskiri:
<http://www.k6k.ee/keskkonnaigus/uudiskiri>
- Keskkonnajuristide blogi:
<http://keskkonnaõigus.wordpress.com/>

